

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PANEVĖŽIO PATAISOS NAMUS

2022-05-03 Nr. 4D-2022/1-216
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-02-22 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja arba pareiškėja) skundą dėl Panevėžio pataisos namų (toliau vadinama – Panevėžio PN) pareigūnų veiksmų, susijusių su skundų nagrinėjimu.

2. Pareiškėja skunde (toliau vadinama – Skundas) rašė:

2.1. 2022-02-14 kreipėsi į Panevėžio PN administraciją su prašymu leisti susipažinti su 2022-01-14 atsakymu į jos skundą. Pareiškėja 2022-02-15 gavo prašomo dokumento kopiją ir sužinojo, kad šis dokumentas, nors ir buvo jai adresuotas, tačiau nebuvo jai įteiktas susipažinti nei jo priėmimo dieną, nei vėliau, kol nesikreipė su prašymu supažindinti;

2.2. prašė pateikti 2022-01-14 atsakymo kopiją, kur matytųsi jos parašas, žymintis susipažinimą su dokumentu, tačiau prašoma informacija nebuvo suteikta.

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo ištirti jos Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-03-15 raštu Nr. 4D-2022/1-216/3D-619 kreipėsi į Panevėžio PN administraciją, prašydama paaiškinti Pareiškėjos Skunde nurodytas aplinkybes.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje 2022-03-28 gautas Panevėžio PN 2022-03-28 raštas Nr. S-790, kuriame rašoma:

4.1. „Panevėžio pataisos namuose 2021-12-30 (reg. N. G-5243) buvo gautas iš Kalėjimų departamento prie LR teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) persiūstas nuteistosios X 2021-12-29 skundas. Skundas nustatyta tvarka ir terminais įstaigoje išnagrinėtas ir atsakymas 2022-01-14 užregistruotas Dokumentų valdymo sistemoje DocLogix (Reg. Nr. S-128) bei dokumentų valdymo sistemos priemonėmis išsiūstas Kalėjimų departamentui. Nors ant 2022-01-14 atsakymo kaip pirmasis gavėjas nurodyta pareiškėja X, paaiškėjo, kad atsakymas nuteistajai į rankas nebuvo įteiktas dėl skundą nagrinėjusio darbuotojo padarytos techninės klaidos – t. y. dokumentų valdymo sistemos priemonėmis atsakymas nebuvo nukreiptas Resocializacijos skyriaus specialistei, kuri pagal įstaigoje nusistovėjusią tvarką ir turėjo įteikti atsakymą pareiškėjai bei ant įstaigoje liekančio atsakymo egzemplioriaus įforminti pareiškėjos susipažinimo su šiuo dokumentu žymą. Kaip ir teigiama LR Seimo kontrolieriaus 2022-03-15 rašte, pareiškėjai 2022-01-14 atsakymas į skundą buvo įteiktas tik tada, kai ji pati kreipėsi su prašymu dėl neatsakyto skundo,

t. y. tik 2022 m. vasario 14 d.“

4.2. „Panevėžio pataisos namai pripažįsta įvykusią žmogiškojo faktoriaus klaidą, kuri sąlygojo, jog įstaigos parengtas atsakymas į išnagrinėtą skundą nebuvo laiku įteiktas pareiškėjai. Panevėžio pataisos namai užtikrina, jog papildomai atkreips nuteistųjų skundus nagrinėjančių darbuotojų dėmesį į atsakymų įteikimo procedūrą ir panašaus pobūdžio klaidos ateityje nebebus kartos.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

- *10 straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys“;

- *11 straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

- *13 straipsnis. Administracinio sprendimo ar kitos informacijos įteikimas (paskelbimas)* – „1. Asmeniui, pateikusiam prašymą, ar asmeniui, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, taip pat asmenims, kuriems administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos raštu pranešama apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją, o kai reikia apsaugoti atitinkamų kategorijų duomenis, – nuasmenintą priimto administracinio sprendimo nuorašą.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

- 25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

- 35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės

ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

9. LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant VAI normas, apibendrinime yra nurodęs:

„Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...].“

Tyrimo išvados

10. Skunde rašoma, kad Pareiškėja nebuvo supažindinta su atsakymu į skundą nei jo parengimo dieną, nei vėliau, o atsakymą į skundą gavo tik po papildomo prašymo įteikimo.

11. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Panevėžio PN 2021-12-30 gavo Kalėjimų departamento persiustą Pareiškėjos skundą. Skundas buvo išnagrinėtas ir atsakymas parengtas 2022-01-14. Šis atsakymas buvo užregistruotas Dokumentų valdymo sistemoje bei Dokumentų valdymo sistemos priemonėmis išsiustas Kalėjimų departamentui, tačiau dėl skundą nagrinėjusio darbuotojo padarytos techninės klaidos atsakymas nebuvo nukreiptas Resocializacijos skyriaus specialistei, kuri turėjo įteikti atsakymą Pareiškėjai. Panevėžio PN 2022-01-14 atsakymas į skundą Pareiškėjai buvo įteiktas tik 2022-02-14, kai ji pati kreipėsi su prašymu dėl neatsakyto skundo.

12. Nagrinėdami pareiškėjų skundus Panevėžio PN, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visus prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 9 punktą), tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų nagrinėjimu iš esmės.

Viešojo administravimo įstatyme numatyta, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos raštu pranešama apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją.

Bausmių vykdymo kodekse taip pat numatyta, kad viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos.

13. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes konstatuotina, kad Panevėžio PN administracija, neįteikdama atsakymo į skundą per teisės aktuose nustatytą terminą, nesivadovavo VAĮ nuostatomis, nesilaikė atsakingo valdymo (gero administravimo) principo, apimančio viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą bei įpareigojančio valstybės institucijas dirbti rūpestingai ir atidžiai.

14. Apibendrinant išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad Panevėžio PN administracijos veiksmai, kai parengtas atsakymas Pareiškėjai buvo įteiktas tik po mėnesio ir tik po papildomo nuteistosios kreipimosi, laikytini pažeidžiančiais VAĮ nuostatas ir gero viešojo administravimo principą, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl Panevėžio PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundo nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierė **Panevėžio PN direktoriui rekomenduoja** užtikrinti, kad atsakymai nuteistiesiems būtų rengiami ir įteikiami laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos ir terminų.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**